

Tiedote 27.9.2023
Julkaisuvapaa heti

Kirjailijoiden tulot jyrkässä laskussa

Suomen Kirjailijaliitto ja Suomen tietokirjailijat ry teettivät jäsenilleen ensimmäistä kertaa yhteisen tulotutkimuksen. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada kattava kuva suomalaisten kirjailijoiden taloudellisesta tilanteesta.

Innolinkin kanssa yhteistyössä toteutettuun selvitykseen vastasi 347 kaunokirjailijaa sekä 425 tietokirjailijaa. Yhteensä kyselyyn osallistui 772 kirjailijaa.

Tutkimuksesta käy ilmi, että kirjailijoiden tulot ovat jyrkässä laskussa. Edellisessä selvityksessä (2018) kaunokirjailijan myynnistä ja tekijänoikeuskorvauksista saama mediaanitulo oli 2 294 euroa vuodessa. Nyt vastaava summa oli enää 1 713 euroa. Pudotusta edellisestä tutkimuksesta on peräti 25 %. Tietokirjailijoilla vastaavat summat olivat 1 111 euroa vuonna 2018 ja ainoastaan 606 euroa vuonna 2022. Tietokirjailijoilla laskua oli siis peräti 45 %.

Huolestuttava kehitys johtuu muun muassa kirjojen jakeluun liittyvästä rakenteellisesta vinoumasta. Vaikka painettujen kirjojen korvautuminen e- ja äänikirjoilla ja striimauspalveluilla lisääkin teosten saatavuutta, kirjailijan tulot ovat romhaneet. Jo 47 % kaunokirjailijoista tekee muuta työtä kirjailijan työn ohessa, vaikka 69 % haluaisi olla täysiaikaisia kirjailijoita. Tietokirjailijoista muuta työtä kirjailijan työn ohessa tekee 64 %. Työttömänä työnhakijana on ollut alle kymmenen prosenttia vastaajista.

Suomen Kirjailijaliiton ja Suomen tietokirjailijoiden puheenjohtajat **Ville Hytönen** ja **Timo Tossavainen** ovat huolissaan lukuaikapalvelujen vaikutuksesta kirjailijoiden tuloihin.

"Lukuaikapalvelusta saatu tekijänkorvaus on alle viidesosa painettuun kirjaan nähden. Kirjailijantyön näkökulmasta julkaisuformaattilla ei pitäisi olla mitään merkitystä, mutta näin on kuitenkin käymässä", sanoo Ville Hytönen.

Tulotutkimuksen mukaan tekijänoikeustulojen mediaani per kuuntelukerta striimipalvelussa on kaunokirjailijoilla 0,53 euroa ja tietokirjailijoilla 0,43 euroa. Painetun kirjan mediaanimyyntitulo puolestaan on kaunokirjailijoille 2,68 euroa ja tietokirjailijoille 3,00 euroa kappaleelta.

Äänikirjoihin liittyvää ongelmaa syventää se, että kirjailijat eivät tiedä hintaa, jolla kustantaja myy teoksen luku- ja kuunteluaikapalveluihin. Tutkimus paljasti, että vain 4 % kaunokirjailijoista ja 9 % tietokirjailijoista tietää, mistä tulo muodostuu. Kaunokirjailijoista 70 % ja tietokirjailijoista 45 % ei tiedä lainkaan, mistä hinnasta tekijänpalkkio maksetaan.

Ville Hytönen ja Timo Tossavainen peräävät avoimuutta kustannussopimuksiin.

"Jos kirjailija ei tiedä, mistä hinnasta prosentti maksetaan, on hänen mahdotonta vaikuttaa omiin tuloihinsa ja ylipäänsä neuvotella parempaa lopputulemaa", Hytönen toteaa.

Tulotutkimuksessa korostuu erityisellä tavalla apurahojen merkitys. 44 % kaunokirjailijoiden tuloista koostui apurahoista. 81 % apurahan saaneista kaunokirjailijoista arvioi apurahat merkittäväksi toimeentulonsa kannalta. Tietokirjailijoiden

tuloista 28 % muodostui apurahoista. Silti 76 % apurahoja saaneista tietokirjailijoista arvioi apurahat merkittäväksi toimeentulonsa kannalta.

Puheenjohtajat Hytönen ja Tossavainen painottavatkin toimivan apurahajärjestelmän merkitystä kirjallisuuden tekemisessä.

"Tietokirjailijoille ei ole tarjolla lainkaan pitkiä valtion apurahoja, ja kirjastoapurahoista tietokirjailijoille myönnettävä osuus on vain kymmenen prosenttia, vaikka suurin osa Suomessa julkaistavasta kirjallisuudesta on tietokirjallisuutta. On siis välttämätöntä nostaa tuen kokonaismäärää, jottei vääristynyttä jakosuhdetta korjattaisi vähentämällä kaunokirjallisuuden tukea", Tossavainen toteaa.

Kirjailijaliiton ja Suomen tietokirjailijoiden toiminnanjohtajat **Ilmi Villacis** ja **Sanna Haanpää** ovat huolissaan yleisestä asenteesta kirjallisuuteen ja lukemiseen, mikä vaikuttaa myös tekijöihin.

"Kirjallisuus tuottaa huomattavaa lisäarvoa yhteiskunnassa ja se voi tuottaa myös taloudellista kasvua. Sivistyksen ja kulttuurisen tietoisuuden lisäksi kirjallisuuden kerrannaisvaikutukset ovat laajat, ja kirjailija elättää työllään monia muita. Toivomme, että yhteiskunta arvostaisi tätä työtä enemmän", sanoo Villacis.

"Tämä tutkimus on tehty nyt ensimmäistä kertaa yhteistyössä, ja on hienoa, että saamme kartoitettua samanaikaisesti sekä tieto- että kaunokirjailijoiden taloudellista asemaa. Saimme paljon arvokasta ja ajantasaista tietoa koko kirjailijakentän tilanteesta", toteaa Haanpää.

Kirjailijoiden tulotutkimus toteutettiin verkkokyselynä ja puhelinhaastatteluilla. Tutkimus tehtiin Kirjailijaliiton ja Suomen tietokirjailijat ry:n jäsenille kesän 2023 aikana, ja se koski pääasiassa vuoden 2022 tuloja.

Tulotutkimuksen koontiraportit [Suomen Kirjailijaliiton](#) ja [Suomen tietokirjailijat ry:n](#) sivuilla.

Lisätietoa antavat:

Sanna Haanpää | Toiminnanjohtaja | Suomen tietokirjailijat ry | 040 529 0626 | sanna.haanpaa@tietokirjailijat.fi

Ilmi Villacis | Toiminnanjohtaja | Suomen Kirjailijaliitto | 040 830 5936 | ilmi.villacis@kirjailijaliitto.fi
www.suomentietokirjailijat.fi | www.kirjailijaliitto.fi

Suomen tietokirjailijat ry on maamme suurin kirjailijajärjestö. Se edistää tietokirjallisuutta, jakaa apurahoja ja palkintoja sekä valvoo tieto- ja oppikirjailijoiden tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja. Yhdistyksellä on yli 3 300 jäsentä.